

paa Grund af den stigende Folkemængde og det stigende Behov —, maa vi, hvad nye sociale Reformlove angaar, ganske vist sætte Tæring efter Næring, og vi maa paa dette som paa andre Omraader vente, indtil vi have konsolideret vore finansielle Forhold. Saa snart bedre Tider sætte ind, saa snart Staten igen bliver sikrere stillet i finansiell Henseende, er der intet, jeg mener, man skal lægge større Vægt paa, intet man skal lægge saa megen Vægt paa som netop at fortsætte med den sociale Lovgivning, men det er mit Standpunkt, at vi ikke skulle gøre væsentligere nye Skridt paa denne Vej, før vi have Raad dertil.

Folk have Tilbøjelighed til at tro i de gode Tider; at de aldrig faa Ende, og en tilsvarende Tilbøjelighed til i de slette Tider at tro, at heller ikke de nogen Sinde faa Ende. Det er derpaa, mange Fænomener f. Eks. i Børsverdenen bero, dette, at alle Mennesker styrte til og ville sælge, naar Effekterne staa lavt, og alle styrte til og ville købe, naar de staa paa Tinden. I den politiske Verden gør noget lignende sig gældende. I de gode Tider, hvor Udgifterne ere højt oppe, vil jeg ønske, at man maa lære at forstaa, at saa er der Sandsynlighed for, at snart den Tid kommer, hvor Nedgangsbølgen naar os, hvor Indtægterne ville synke, og hvor forskellige af de særlige Krav, som følge med slette Tider, ville melde sig, og at man derfor maa holde igen. Jeg kan heller ikke andet end ønske, at man i slette Tider ikke vil lade sig overvælde af en overdreven Pessimisme, men huske paa, at ligesom det er en Naturlov, at man, naar man er paa Toppen, maa belave sig paa at komme ned i Dalen, er det sandelig ogsaa en Lov, at man, naar man er i Dalen, vil en Gang igen komme op efter. Endnu har man aldrig oplevet i et Samfunds økonomiske Historie, at det bestandig er gaaet nedefter. I moderne Samfund gaar den økonomiske Udvikling snart op og snart ned, og det er noget, man uden at være sangvinsk, men tværtimod støttet paa Erfaringens Vidnesbyrd kan vide, at det er ikke fra denne Dag af forbi med det danske Finansvæsens Udvidelighed, med dets Ekspansivitet, men visselig vil den Dag komme, hvor det lyder den almindelige Lov, at bestaaende Indtægtskilder gennem Beskatningen have en Tendens til Stigning, saaledes at det i det lange Løb vil give stedse mere og mere, efter som Befolkningstallet og den almindelige Velstand vokse. Saadanne Tider ville ogsaa komme for os i Danmark, og

ogsaa derpaa kunne vi bygge et Haab om Bedring i Finanserne.

Jeg skal nu slutte med et Par Ord om de Bemærkninger, der ere gjorte angaaende selve Lovforslaget, det har ikke været mange. Det ærede Medlem fra Langeland (P. Munch) brugte det Udtryk, idet han omskrev nogle af mine Udtalelser i Gaar, at jeg havde ment, at det at stifte et fast Laan i dette Øjeblik vilde sætte et ubehageligt Stempel paa os. Det ærede Medlem har noget misforstaaet mig der. Jeg mener ingenlunde, som jeg for Resten ogsaa tror jeg sagde, at vore Vilkaar vilde blive særligt ugunstige, sammenlignet med de øvrige laansøgende Lande, som paa Markedet staa i Klasse med os, det vil sige i første Klasse. Men jeg paaviste kort, at der i det hele taget er ugunstigere Vilkaar for Anbringelse af faste Statslaan til lav Rente i Øjeblikket, ugunstigere Vilkaar end f. Eks. for et Aar siden og ogsaa ugunstigere end for et halvt Aar siden og siden i Foraaret. Men det rammer ikke særligt os, det er almindeligt for alle, selv de allersolideste Stater. Derfor tror jeg ikke, at Optagelsen af et fast Laan nu vilde sætte et særligt ubehageligt Stempel paa Danmark, men jeg tror ganske simpelt, at det ikke vilde kunne naas paa nær saa fordelagtige Vilkaar, som der nu kunde naas for et midlertidigt Laan, og ikke paa nær saa fordelagtige Vilkaar, som jeg haaber vi ville kunne faa det i en ikke saa fjern Fremtid.

Det ærede Medlem mente dernæst, at det vilde have været kløgere af os at have laant noget mere, saa meget mere, saa vi havde Penge liggende til Fornøelse af Decemberlaanet. Ja, jeg kunde naturligvis som Finansminister ikke have noget imod at have forelagt og have faaet vedtaget et Forslag, som gav mig en saadan udvidet Bemyndigelse; men naar jeg ikke har gjort det, er det unægtelig af en vis Beskedenhed, fordi jeg som gammel Politiker ved, at en Rigsdag sjælden er tilbøjelig til at udstrække Regeringens Kredit videre end til, hvad der virkelig er Nødvendighed for, hvad der kan siges i Øjeblikket at foreligge et naturligt begrundet Krav om. Det er maaske heller ikke ganske sundt at udstyre en Regering med Penge, som ligge hen, uden at den har nogen som helst rimelig Anvendelse for dem i den nærmeste Fremtid. Derfor har jeg undladt at stille et saadant Forslag, skønt det naturligvis i og for sig vilde være en Nemhed for Regeringen at have en saadan Bemyndigelse. Men paa den anden Side kan jeg